

De Drentse Pilot | Voortgangsrapportage

Januari 2012- januari 2013

1. Inleiding

In deze rapportage staat de terugblik op de periode januari 2012 tot januari 2013.

Bij de organisatie van de transitie en transformatie maakt de Drentse Pilot jeugd een onderscheid tussen de fasen van: richten, inrichten en verrichten. Per fase kan worden vastgesteld wat er moet worden opgeleverd en wie daarvoor verantwoordelijk is.

- 1) Richten - In deze fase ging het om het maken van de strategische keuzes (missie en visie) en het bepalen van de focus.
- 2) Inrichten - In deze fase gaat het om het handen en voeten geven aan de organisatorische consequenties van de gekozen richting. Deze komen tot uiting in het invulling geven van aspecten als de feitelijke strategie, cultuur, structuur, mensen, middelen en de benodigde string van de organisatie, teneinde de strategische doelen te bereiken.
- 3) Verrichten - In deze laatste fase gaat het om de uitvoering. Bij het verrichten draait eigenlijk alles om de processen in de uitvoering, zowel het primaire proces als ook de secundaire, ondersteunende processen.

De voortgangsrapportage is opgebouwd aan de hand van die drie te onderscheiden procesfasen. Per fase is aangegeven wat de stand van zaken is en wordt in een schema aangegeven wat gerealiseerd is. Bijbehorende documenten zijn allen terug te vinden op de website www.drentsepilotjeugd.nl. De rapportage begint met een korte terugblik naar de aanleiding en samenhang met het sociaal domein.

Aanleiding voor de Drentse Pilot

Het Nederlandse jeugdstelsel is aan vernieuwing toe. Een nieuw stelsel moet een eind maken aan de sterk versnipperde hulpverlening in de jeugdzorg en aan de bureaucratie. Er komt een nieuwe wet waarin de overheveling van taken en financiering van de zorg voor jeugd naar gemeenten geregeld wordt. Met deze transitie van de jeugdzorg krijgen gemeenten de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van alle zorg voor kinderen, jongeren en hun opvoeders. Gemeenten kunnen zo de zorg voor jeugd herkenbaar, dichtbij en minder bureaucratisch organiseren.

In de nieuwe wet worden taken en middelen gebundeld die nu nog vallen onder:

- Het gemeentelijke preventie beleid
- De provinciale jeugdzorg, waaronder onder andere ook AMK en Jeugdbescherming en jeugdreclassering
- De jeugd VG en LVG
- De jeugd GGZ
- De gesloten jeugdzorg

De eerste en tweede kamer moeten de plannen nog goedkeuren. Het kabinet wil de wet op 1 januari 2015 in werking laten treden.

Daarmee staan gemeenten voor wat betreft de jeugdzorg voor een omvangrijke uitdaging die drie grote opdrachten omvat:

1. Transitie; gemeenten bereiden zich voor op de overname en inrichting van de taken en verantwoordelijkheden op het gebied van de zorg voor jeugd
2. Besparing; deze taken moeten zij verwezenlijken met een aanzienlijke besparing oplopend tot ruim 450 miljoen euro vanaf 2017
3. Transformatie; met als resultaat een nieuwe opbouw van de ondersteuning en zorg voor jeugdigen en hun opvoeders binnen hun sociale context (met waar nodig een integrale aanpak van de problematiek).

2. De Drentse praktijk – de Drentse Pilot Jeugd

Toen het rijk besloot om de jeugdzorg over te dragen aan gemeenten hebben provincie en gemeenten in Drenthe – voortbouwend op een jaren lange traditie van samenwerking op het sociaal beleidsterrein en specifiek op het terrein van de zorg voor jeugd- op 28 februari 2010 besloten dat zij deze uitdagende maar complexe opdracht gezamenlijk oppakken.

De ambitie van provincie en gemeenten daarin is om –samen met uitvoerenden- op basis van structurele verankering in positief jeugdbeleid, op lokaal of – waar gewenst dan wel noodzakelijk- (boven) regionaal niveau, een sluitende en meetbaar betere ondersteuning structuur voor jeugdigen en opvoeders te realiseren.

3. Samenhang in het sociaal domein

Naast taken voor jeugd worden meer taken uit het sociale domein overgebracht naar de gemeenten, zoals de taken vanuit de wet participatie en de overheveling van AWBZ begeleiding naar de WMO. Daarnaast is er de wet Passend Onderwijs die scholen verplicht elk kind passende leer- en ontwikkelingsondersteuning te bieden.

Met de uitvoeringsverantwoordelijkheid voor alle maatschappelijke ondersteuning bij werk, zorg en jeugd worden gemeenten voor de opgave gesteld een samenhangende aanpak te realiseren. Effectief en efficiënt en gericht op ondersteuning van burgers in hun sociale context. De gedachte hierachter is het dienstverlenend profiel van de gemeente te versterken en de dienstverlenende taken zo dicht mogelijk bij de burger te organiseren. Zo kan het beste aangesloten worden bij de eigen kracht van de burger en zijn omgeving.

De transities op de terreinen van zorg, ondersteuning, jeugd en werk verschillen qua onderwerp, maar vertonen voor gemeenten voldoende overeenkomsten om zich te richten op de samenhang. De opgave voor gemeenten is een betaalbare sociale infrastructuur te realiseren, waarin de burger beschikking heeft over adequate maatschappelijke ondersteuning en zorg afgestemd op zijn behoefte, mogelijkheden en omgeving. Dit vraagt om een herbezinning en visie bepalen op het sociale domein als geheel en de organisatie van voorzieningen en ondersteuning daarbinnen.

4. Fase 1 – richten | Het maken van strategische keuzes

De pilot is gebaseerd op het Drentse plan “Jeugd Meetbaar Beter” en de notitie “Opvoeden Versterken”. Een vertaling daarvan naar visie en praktijk is vervolgens vastgelegd in de notitie “Als Jeugd en Toekomst Tellen - nabij zijn en aansluiten met positief jeugdbeleid”. Bij het opstellen van deze visienota zijn meerdere consultatierondes met uitvoerenden in het brede jeugdveld gehouden en verwerkt. In alle 12 gemeenten is de visie op basis van het document “Als Jeugd en Toekomst Tellen - nabij zijn en aansluiten met positief jeugdbeleid” vastgesteld. De individuele gemeenten kiezen zelf de koers en vormgeving van het nieuwe stelsel van de zorg voor jeugd en gezin op lokaal niveau, en gezamenlijk voor het bovenlokale niveau. De visie en de daaruit af te leiden toetsstenen bepalen mede wat individuele gemeenten zelf gaan doen en wat zij in samenwerking willen oppakken.

Visie

De Drentse pilot jeugd werkt op basis van een gezamenlijke, inhoudelijke visie die is verwoord in de notitie “als jeugd en toekomst tellen – nabij zijn en aansluiten met positief en integraal jeugdbeleid”. Hierin zijn de inhoudelijke, professionele, organisatorische en bestuurlijke uitgangspunten vastgelegd die de gemeenten als leidraad bij de transitie en transformatie hanteren.

Toetsstenen

De vastgestelde visie is vertaald voor de organisatorische en praktische vormgeving van het stelsel na de transitie en transformatie in elf toetsstenen:

1. Het recht van een kind veilig en evenwichtig op te groeien in eigen sociale context (internationale verdrag inzake de rechten van het kind) is verzekerd en geborgd.
2. De verantwoordelijkheid en plicht om voor een kind die veilige en evenwichtige opvoedcontext te realiseren ligt primair bij de ouders (eerst verantwoordelijken) en wordt op basis van het principe van bijspringen (tijdelijk ondersteuning) of meelopen (langdurige stut- en steun) ondersteund door de sociale gemeenschap.
3. De ondersteuning is eerst en vooral aanvullend op opgroeien en meedoen in de eigen omgeving en community based (inclusie). Indien de veiligheid dan wel de opvoed situatie vragen om exclusie wordt de periode daarvan zo kort als mogelijk gehouden.
4. Uitgangspunt bij de ondersteuning zijn de kernwaarden: eigen kracht en verantwoordelijkheid / regie bij kind en ouders, vertrouwen en ruimte voor het gebruik van de sociale omgeving.
5. De ondersteuningsbehoefte en mate van zelfredzaamheid van kinderen en ouders zijn leidend bij de inzet van de mate en aard van de gewenste ondersteuning.
6. Ondersteuning is gericht op het benutten van kansen en mogelijkheden en voorkomt waar mogelijk labels. Dit vertaalt zich in een sterk accent op preventie (voorkomen en versterken). Als een interventie nodig is – al dan niet in combinatie met drang of dwang- is deze zo licht als mogelijk cq zo zwaar als nodig.
7. De ondersteuning is samenhangend (een gezin, een plan, een aanspreekpunt, een budget) op tijd en op maat (geen wachtlijsten) en hanteert – ook dan wel juist bij een meervoudige ondersteuningsvraag – een integrale benadering.
8. De ondersteuning van ouders en kinderen en de inrichting van het stelsel is opgebouwd vanuit toevoegende waarde aan kind, gezin en sociale omgeving en borgt de veiligheid van kinderen en de kwaliteit van ondersteuning en zorg op tenminste het huidige niveau en/of is verbeterd.
9. Het stelsel is eenvoudig, transparant en belast professionals en organisaties met minder bureaucratie. Verantwoordelijkheden en budgetten worden in beginsel zo laag mogelijk, dat wil zeggen bij alle –ook kleine- gemeenten belegd. Waar nodig is sprake van borging door bovenlokale afspraken.
10. Partijen hanteren daartoe eenheid van taal en een goed beeld van de feiten, zodat vanuit dezelfde werkelijkheid met elkaar wordt gesproken.
11. Gemeenten –die bepalen ‘wat’ en er op toezien ‘dat’ het gerealiseerd wordt – bieden de ondersteunende instellingen en hun professionals – verantwoordelijk voor het ‘hoe’ van de uitvoering- ruimte voor hun taken voor creativiteit en innovatieve kracht.

De route waarlangs de ambities worden gerealiseerd zijn vastgelegd in “De Volgende stap - transformatie plan Drentse jeugdzorg 2012-2016”. Dit is het voor de Drentse Pilot Jeugd ten behoeve van de organisatie uitgewerkte spoorboekje. De gehanteerde tijdsbalk past binnen die van het landelijk spoorboekje en neemt de gemeentelijke P&C cyclus als leidraad. De exacte planning is mede afhankelijk van de voortgang van het wetgevingstraject.

Naam document	In Drentse Pilot Jeugd vastgesteld	Lokaal vastgesteld
Als Jeugd en Toekomst Tellen	1-2- 2012	Alle colleges
De volgende stap 120206 bestuurlijke versie	1-2-2012	Alle colleges
Fact Sheet Noord Midden 121015	17-10-2012	Niet van toepassing
Fact Sheet Zuid Oost 121015	17-10-2012	Niet van toepassing
Fact Sheet Zuid West 121015	17-10-2012	Niet van toepassing

5. Fase 2 – inrichten | Organisatorische consequenties invullen

Binnen de pilot zijn in periode van de voortgangsrapportage een aantal stappen gezet. Er is onderscheid aangebracht op de onderwerpen die bovenregionaal en die op regionaal niveau worden opgepakt. Op beide niveaus zijn activiteiten gestart. In dit hoofdstuk wordt de voortgang op basis van deze niveaus beschreven. Over de opgestelde documenten is in het algemeen bestuurlijk overleg portefeuillehouders jeugd gesproken en in de geest van de aangeboden documenten is de verdere uitwerking ter hand genomen.

Bij deze fase *inrichten* zijn een aantal procesafspraken gemaakt die te hanteren zijn als toetsstenen voor deze en volgende fasen.

1. Kind en ouders ondervinden van het transitie –dan wel transformatie proces geen nadelen. De veiligheid van kinderen en kwaliteit van zorg voor de kinderen en ouders blijft tenminste op het huidige niveau en/of wordt verbeterd.
2. Het transitie proces vind zo snel als mogelijk, maar zorgvuldig plaats. De tijdsplanning beweegt zich binnen die van de landelijke planning. Er is daarbinnen ruimte voor verschillende snelheden. Met in acht neming van de samenwerkingsafspraken kunnen gemeenten ieder hun eigen tempo in de transitie en transformatie route bewandelen.
3. De provincie is verantwoordelijk voor de jeugdzorg zolang er geen formele overdracht heeft plaatsgevonden, ook wanneer dit later is dan 1 januari 2015. De provincie trekt zich niet voortijdig terug maar gaat uit van geborgde vrijheid. Formele overdracht op onderdelen is mogelijk wanneer dat vanuit het oogpunt van veiligheid en kwaliteit verantwoord is.
4. Binnen het transitie en transformatieproces is er aandacht voor de noodzakelijk mentaliteit en cultuur omslag binnen instellingen en bij professionals. Deze gaan over: uitgaan van verantwoordelijkheid, eigen kracht en regie bij kind en ouders, betrekken van sociale omgeving, vertrouwen in en ruimte voor professionele opvoeders.
5. Samen met de medefinanciers streven gemeenten – zo spoedig als verantwoord mogelijk- naar verbreding van het transitie en transformatieproces naar de jeugdzorgsectoren jeugd ggz jeugd lvg en vg en gesloten jeugdzorg.
6. Samenwerking wordt geborgd in eenvoudige bestuurlijke dan wel organisatorische sturingsstructuren, waarbij het aansluiten op de leefroutes van ouders en jeugdigen ipv domeinen verstrekpunt is.
7. Gemeenten, medefinanciers, betrokken organisaties en professionals voeden elkaar onderling met transitie en transformatie ervaringen die worden opgedaan bij alle transities. Zij streven naar een samenhangende aanpak op het sociale domein.
8. Gemeenten, medefinanciers, betrokken organisatie en professionals creëren ruimte voor experimenten, lef en vertrouwen.

5.1. Regionaal

Iedere regio heeft de opdracht gekregen:

1. Zorgstructuur lokaal vaststellen met oa gebiedsgericht werken
2. Toegangstaken BJZ onderbrengen
3. Brede toegang sociaal domein invullen
4. Omvang gemeentelijke samenwerking bepalen (zowel regionaal als bovenregionaal) c.q. lokale en bovenlokale speelveld jeugdzorg vaststellen.

Regio's zijn aan de slag gegaan met het opstellen van een eigen regioplan. In het plan staat de aanpak en planning voor de uitvoering van de Drentse Pilot in de betreffende (gemeenten in de) regio. Rond het opstellen van de plannen zijn in de regio's diverse interactieve bijeenkomsten georganiseerd met uitvoerende organisaties.

Alle Drentse gemeenten hebben een coördinator of projectleider voor hun CJG en zorgen zelf - binnen de kader van de pilot – voor de doorontwikkeling van de lokale zorgstructuur. De regiobureaus ondersteunen en begeleiden de ontwikkeling van het CJG al dan niet in combinatie met gebiedsgericht werkende teams.

Zo wordt voorzien in het organiseren van gewenste of noodzakelijke ondersteuning zo dicht mogelijk in de omgeving van de opvoeder (of dat nu een gezin, een school of een kindercentrum is) Op dit moment worden de regioplannen geconcretiseerd en ter besluitvorming voorgelegd in de vorm van regionale uitvoeringsplannen. Per regio worden verschillende pilots gedraaid om meer zicht te krijgen op de meest gewenste uitvoeringsvorm.

De prioriteit in de doorontwikkeling van de CJG's ligt bij het inbedden van de (nu nog door Bureau Jeugdzorg Drenthe) uitgevoerde toegangstaken in de CJG structuur. Er wordt uitgewerkt wanneer en op welke wijze de lokale CJG's in de loop van 2013 de toegangstaken van Bureau jeugdzorg kunnen overnemen. Ook wordt werkenderwijs onderzocht hoe specialistische hulp georganiseerd en ingezet kan worden. Voor de onderdelen die binnen de stelselwijziging op bovenlokaal niveau georganiseerd moeten worden blijft het uitgangspunt "zorg nabij halen".

5.2. Bovenregionaal

De verschillende bovenregionale punten zijn besproken in het algemeen bestuurlijk overleg. Soms zijn daarvoor bijeenkomsten belegd waarbij ook uitvoerende organisaties betrokken zijn geweest en hun expertise hebben ingebracht, bijvoorbeeld rond het gedwongen kader. Er is gewerkt aan opdrachtformulering voor nadere uitwerking van onderdelen, hierbij is gekozen voor uitwerkingen in scenario's. De uitwerkingen zijn in 2012 gestart.

Onderwerp	Toelichting	Stand van zaken per 1 januari 2013
Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)	In de jeugdwet en WMO wordt opgenomen dat het Steunpunt Huiselijk geweld en AMK, nu uitgevoerd door BJZ, samengevoegd moeten worden.	GGD en BJZ hebben het verzoek gekregen een eerste verkenning uit te voeren.
Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	In de Jeugdwet staat dat een gecertificeerde instelling deze huidige taken van BJZ moet gaan uitvoeren.	Een eerste verkenning naar mogelijke scenario's is uitgezet.

Toegang BJZ	Is als een onderdeel van de ontwikkeling van de lokale zorgstructuur als opdracht in de regio's neergelegd. Deze taak wordt nu uitgevoerd door BJZ en heeft daarmee ook bovenregionale belang.	Een eerste verkenning naar omvang en impact is uitgezet.
Arbeidsmarkt effect	Aan de orde is geweest het effect van het stoppen van bestaan van de organisatie BJZ en het anders werken in het jeugdstelsel. Er is een conceptbrief gemaakt voor beëindiging subsidierelatie.	Een eerste verkenning naar omvang en reikwijdte is uitgezet.
Risico's	Risico's en overgangsmaatregelen zijn aan de hand van landelijke stukken in kaart gebracht en verkend.	Op basis van aanvullende informatie komt dit punt terug voor een nadere uitwerking.
Monitor Meetbaar Beter	Er is gestart met het ontwikkelen van de monitor "Meetbaar Beter". De monitor heeft onder meer tot doel de huidige omvang en verdeling over de verschillende zorg categorieën in beeld te krijgen. De monitor is vooral een groeimodel die in haar uiteindelijke vorm, zicht geeft op het effect van de jeugdzorg naast aantallen en andere beleidsinformatie.	In oktober 2012 zijn de eerste Factsheets in het kader van het deelproject Meetbaar Beter opgeleverd. Vervolgens is de doorontwikkeling opgestart.
Organisatie	Het voornemen is uitgesproken om een ontschot budget te realiseren ten behoeve van reeds gestarte activiteiten en innovaties binnen Drentse pilot voor de periode 2013-2015. De kanteling van de projectorganisatie is besproken in het Algemeen Bestuurlijk Overleg en gestart is met de uitwerking	Ontschot budget is opgenomen in de begroting van het bovenregionale uitvoeringsplan voor 2013 Gestart is met de aanstelling van regionale kwartiermakers en opstellen van regionale uitvoeringsplannen
Wetgeving	Namens de Drentse bestuurders is een reactie gegeven op de concept wettekst	Inspraak termijnen afgerond. Tweede kamer krijgt voor de zomer het wetsvoorstel.
Landelijk Werkende Instellingen	Beleid is vastgesteld voor de landelijk werkende instellingen, Yorneo is als hoofdaannemer aangemerkt.	De uitvoering is ter hand genomen.

5.3. Kanteling in de projectorganisatie

In de fase inrichten is gekozen voor een kanteling in de project organisatie met ingang van januari 2013 en is deze uitgewerkt en in gang gezet. Waar de nadruk in de 1ste fase van de pilot lag op het zetten van een gedeelde stip op de horizon en het verkrijgen van commitment op de gedeelde visie (het richten), ligt het accent bij de volgende fase (2013-2014) meer op het concreet handen en voeten geven aan de visie (het inrichten) in de gemeenten in de drie regio's. De aanvankelijk van bovenaf aangestuurde projectstructuur is daarmee gekanteld (van top-down naar bottom-up).

Met het motto ‘van onderop’ opbouwen als vertrekpunt (lokaal wat lokaal kan, regionaal wat regionaal moet) is de projectstructuur gebaseerd op regionale aanjaagteams met ondersteuning van regionale kwartiermakers die verantwoordelijk zijn voor het coördineren en bewaken van het transitie proces in de regio en het tijdige bijstellen van de koers waarlangs de transitie en transformatie verlopen.

De project organisatie legt het zwaartepunt van werkzaamheden dus op het lokale niveau en –waar dit de draag of slagkracht van de individuele gemeente te boven gaat – het (boven)regionale niveau. Op basis van smart geformuleerde opdrachten welke gebaseerd zijn op de gezamenlijk visie wordt onderlinge samenhang en afstemming gezocht.

De transformatie werkgroep, voorbereidend bestuurlijk overleg en algemeen bestuurlijk overleg van de portefeuillehouders jeugd uit de voorgaande fase blijven bestaan en zij nemen de bovenregionale thema’s en afstemming op zich.

6. Fase 3 – verrichten – de uitvoeringsprocessen

Hoewel deze fase in strikt formele zin pas per 1 januari 2015 in werking treedt, wordt hieraan in het kader van de Drentse pilot waar mogelijk op onderdelen (onder andere toegang tot niet complexe zorg, overdracht toegangstaken) eerder mee begonnen. Ook voorbereidingen voor de uitvoeringsprocessen starten (ver) voor 1 januari 2015. In de periode die deze voortgangsrapportage betreft is dit nog niet van toepassing geweest.

7. Communicatie

Het projectbureau heeft voor een pro actieve communicatie gezorgd met alle geledingen van de Pilot organisatie, met betrokken uitvoeringsorganisaties en met landelijk overheden en opinie makers.

Hiervoor zijn diverse middelen ingezet zoals:

- Actuele website www.drentsepilotjeugd.nl
- Nieuwsbrief en sociale media
- Uitgaven als de publieksgerichte versie “ Als jeugd en toekomst tellen”.
- Rechtstreekse contacten met communicatie medewerkers van betrokken partijen
- Artikelen in landelijk vakbladen en regionale pers.